

ฉวี วิชญเนตินัย (2539 : 66-67) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการปรับตัวตามแนวคิดการเรียนรู้ของสังคมและกระบวนการทางปัญญาของแบนดูรา (Bandura) ซึ่งแบนดูรามีความเชื่อว่า บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวได้เป็นผลมาจาก

1) การที่บุคคลคาดหวังและมองตนเองที่ผิดพลาด เพราะบุคคลประเมินค่าของตนเองไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากบุคคลไม่ได้รับแรงเสริมทางบวกจากสังคม จนนำไปสู่การลงโทษตนเองและรู้สึกว่าคุณค่า ไม่มีคุณค่า จึงเกิดความวิตกกังวลจนกระทั่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่ใช้กลไกในการป้องกันตนเอง

2) บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่ผิดพลาด เพราะบุคคลอาจจะได้รับจากประสบการณ์ตรงหรือสังเกตจากตัวแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบิดามารดาและผู้ใกล้ชิด

นอกจากนี้สกินเนอร์ (Skinner) ยังกล่าวว่า บุคคลที่มีการปรับตัวได้ดี คือ บุคคลที่สามารถเรียนรู้ในการตอบสนองต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเสริมแรง มาสโลว์ (Maslow) ได้อธิบายว่า บุคคลที่มีการปรับได้ คือ บุคคลที่ได้พัฒนาตนเองอย่างสมบูรณ์เต็มที่ตามศักยภาพ โดยตระหนักถึงความสามารถที่ตนเองมีอยู่ตามความเป็นจริง หรือตามศักยภาพของตนเอง และได้รับการตอบสนองจากความต้องการพื้นฐานอย่างเพียงพอ (ฉวี วิชญเนตินัย, 2539 : 82-83)

2.6 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่ดีประการหนึ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็ก เพราะเป็นคุณลักษณะอันพึงปรารถนาในสังคม ทั้งนี้เพราะว่าการที่บุคคลมีความรับผิดชอบย่อมจะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน หรือประสบความสำเร็จในการเรียน ในเรื่องความรับผิดชอบนี้มีผู้ให้ความหมายและกล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้หลายคน เช่น

บราวเน (Browne, 1958 : 58) กล่าวว่า ความรับผิดชอบประกอบด้วย ความไว้วางใจ ความคิดริเริ่ม ความไม่ทอดลอยต่ออุปสรรค ทำงานอย่างแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความปรารถนาที่จะทำได้ดีกว่าเดิม

ฟังก์ (Funk, 1966 : 1073) ให้คำนิยามความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์ไว้ใจได้ สามารถทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ กฎของศีลธรรม และหลักธรรมอีกด้วย

แคทเทล (Cattell, 1963 อ้างถึงใน ประคอง จันทร์กฤษ, 2531 : 22) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า คือ บุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นใน

กฎเกณฑ์ ลักษณะผู้มีความรับผิดชอบน้อย คือ คนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์หลักเพียงข้อบังคับ ฟลิพโป (Flippo, 1966 : 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

ชาวาล แพร์ตกุล และคณะ (2514 : 33) ให้ความหมายของความรับผิดชอบในรูปของพฤติกรรมว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514 : 77) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะต้องประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร ความละเอียดรอบคอบ ความสามารถและความรอบรู้ ความเอาใจใส่ และความฝึกฝนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

นิคม ตั้งกะพิภพ (2516 : 10) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของบุคคลที่เชื่อถือได้ มีหิริโอตตัปปะ คนที่มีความรับผิดชอบสูงแสดงว่าเป็นคนที่ชอบวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความละเอียดรอบคอบ รักความก้าวหน้า และพึ่งพาตนเอง ในทางตรงข้ามคนที่มีความรับผิดชอบต่ำแสดงว่าเป็นคนยังไม่ถึงวุฒิภาวะ เจ้าอารมณ์ เกียจคร้าน เปลี่ยนแปลงง่ายและไม่เชื่อถือ

ละเมียด ลิมอักษร (2517 : 8) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และขยันขันแข็งเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ถือเอาความชอบใจหรืออารมณ์เป็นใหญ่ ให้ความสำคัญแก่อุปสรรคต่าง ๆ ความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งของการปฏิบัติงาน

ชำนาญ นิสารัตน์ (2524 : 53) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือ การยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือกระทำถูก ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาเอกสารของนักการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบได้ดังนี้ คือ

- 1) มีความซื่อสัตย์
- 2) มีความพยายาม ไม่ทอดอຍต่ออุปสรรค
- 3) มีความขยัน ใ้ขัน
- 4) มีความเชื่อมั่นในตนเอง

- 5) มีความรอบคอบ
- 6) มีความปรารถนาที่จะทำให้ดีกว่าเดิม
- 7) มีการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว
- 8) ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย
- 9) รักความก้าวหน้า
- 10) มีความตั้งใจ และพึ่งพาตนเอง

2.7 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูมีต่อนักเรียนและพฤติกรรมที่นักเรียนมีต่อครูทั้งในด้านการเรียนการสอนและการปกครองชั้นเรียน ซึ่งแยกออกเป็นสามลักษณะ คือ การปฏิสัมพันธ์แบบประชาธิปไตย การปฏิสัมพันธ์แบบอัตตาธิปไตย และการปฏิสัมพันธ์แบบปล่อยปละละเลย (สมบุญรณ์ ทองศิลป์, 2519 : 6)

ในวงการศึกษาได้ให้ความสนใจเรื่อง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมากขึ้น เพราะว่าสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนจะก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ช่วยให้การเรียนการสอนได้ผลดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูที่มีความรักความใกล้ชิดสนิทสนมและเป็นที่รักแก่นักเรียน คอยให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจจะทำให้นักเรียนรู้สึกสบายใจในการทำ ความเข้าใจบทเรียน นักเรียนจะไม่มี ความหวาดกลัว แต่จะมีความรู้สึกร่าเริงปลื้มปุด (อำพร เจนประภาพงศ์, 2528 : 7)

มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนหลายรูปแบบ ดังที่ อีเบล (Ebel, 1966 : 15-25) กล่าวว่า งานของครูมีสองลักษณะ คือ ลักษณะทางความรู้ (Intellectual) และลักษณะของมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship) ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้และ ขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีด้วย จึงจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ แต่อาร์โนลด์ (Arnold, 1969 : 143-144 อ้างถึงใน สมบุญรณ์ ทองศิลป์, 2519 : 85) กล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญที่สุดของครูกับนักเรียนในการเรียนการสอน คือ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ทั้งนี้เพราะในการเรียนการสอนนั้นครูกับนักเรียนจะต้องมีการโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหยุดนิ่ง ไม่ยอมรับรู้ก็จะเกิดการเรียนการสอนขึ้นไม่ได้ นักการศึกษากล่าวว่า ลักษณะที่สำคัญที่สุดของการสอน คือ การปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน

ก้อ สวัสดิทานิชย์ และคณะ (2512 : 35) ได้แบ่งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนตามแนวคิดของ เลวิน (Lewin) ลิปปิท (Lippitt) และ ไวท์ (White) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ครูจะเป็นผู้กำหนดเนื้อหา วิธีการสอน และกิจกรรมทุกอย่างเอง ครูมอบหมายงานใค้ให้นักเรียนต้อง

ปฏิบัติตาม ครูไม่รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ให้ผลดีในการเรียน นักเรียนทำงานสำเร็จและมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดี แต่ไม่เป็นผลดีในด้านบุคลิกภาพ

2) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ครูจะคำนึงถึงนักเรียน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติ ครูจะคอยแนะนำช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานหรือการเรียนเป็นไปโดยถูกต้อง มีกิจกรรมที่เหมาะสม ครูรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ทำให้งานสำเร็จ นักเรียนมีความร่วมมือและเคารพซึ่งกันและกัน ผลการทำงานดี มีความสำเร็จในการเรียน

3) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลย การปฏิสัมพันธ์แบบนี้ครูไม่ค่อยเอาใจใส่ให้นักเรียน สอนไปตามเรื่องตามราว ปล่อยให้เด็กทำความพอใจ ทำให้การเรียนของนักเรียนไม่ได้ผลดี งานไม่สำเร็จ และไม่ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ นักเรียน นักเรียนจะเป็นคนทำงานไม่เป็น ไม่รู้จักรับผิดชอบ ไร้ใจไม่ได้ และไม่สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้

จิรพร โพธิ์สุวรรณ (2519 : 9) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนตามแนวคิดของแอนเดอร์สัน (Anderson, 1967) สามารถแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1) ครูแบบ Dominative โดยครูจะสั่งให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ดัดสินโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล พยายามให้เด็กหันมาสนใจตัวครู ซึ่งครูแบบนี้จะทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเป็นแบบก้าวร้าว ชอบเป็นศัตรู ซึ่งจะ ไปแสดงออกต่อครูและเพื่อน ๆ

2) ครูแบบ Integrative โดยครูจะคำนึงถึงความสนใจของนักเรียน ให้คำแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งครูแบบนี้จะทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเป็นแบบให้ความร่วมมือ มีพฤติกรรมนำตัวเองได้ (Self Directed Behavior) มีความเป็นกันเอง

3. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัว

สถาบันครอบครัวนับเป็นสถาบันสำคัญที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้านมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะพร้อมในการเรียนถ้ามีบรรยากาศที่ส่งเสริมให้น่าเรียน คือ มีความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างเด็กกับคนในครอบครัว มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ไม่สร้างความหวาดหวั่นวิตกกังวลให้เกิดกับอารมณ์ของเด็ก

ละเมียด ลิ้มอักษร (2517 : 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้ปกครองว่า ผู้ปกครองเป็นทั้งครูคนแรกและคนสุดท้าย เป็นครูที่มีความสำคัญที่สุดของนักเรียน ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีอิทธิพล

ต่อนักเรียนทั้งทางกรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อม ผู้ปกครองเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เข้าใจพื้นฐานอันแท้จริงและปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางร่างกายและอารมณ์ของเด็ก

อาทร รัตนคำณวม (2522 : 20-22) กล่าวว่า การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนน่าจะเป็นความรับผิดชอบของพ่อแม่ ผู้ปกครองมากกว่าจะมอบให้เป็นภาระของโรงเรียนอย่างเดียว พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนด้วยการส่งเสริมการเรียนดังนี้

- 1) เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง
- 2) บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรให้คำตอบต่อคำถามของนักเรียน
- 3) ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่นักเรียนเท่าที่มีโอกาสทำได้ คอยดูแลเอาใจใส่กับปัญหาที่นักเรียนต้องการความช่วยเหลือ แนะนำ หรือชี้แนะแนวทาง
- 4) คอยสนับสนุนนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างหยุดยั้งที่จะกระตุ้นเตือนให้นักเรียนรู้จักใช้ปัญหาในการแก้ปัญหา การเลือกซื้อหนังสือ หรือของเล่นที่มีส่วนช่วยพัฒนาสติปัญญาของนักเรียน
- 5) ให้เวลานักเรียนในการทำกิจกรรมที่ได้รับจากโรงเรียน โดยไม่มอบหมายงานบ้านให้นักเรียนรับผิดชอบมากเกินไป หรือเรียกใช้นักเรียนในขณะที่ทำการบ้าน
- 6) ให้ความสนใจและเอาใจใส่กับการเรียน หรือกิจกรรมของนักเรียน เช่น การทำการบ้าน หรือให้คำแนะนำในการทำงาน จัดเวลา สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน สนใจที่จะพูดเรื่องการบ้านที่ได้รับจากครู ช่วยตรวจดูเมื่อนักเรียนทำการบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้ว
- 7) ควรมีการลงโทษ และให้รางวัล โดยทำโทษอย่างมีเหตุผล และให้รางวัลเพื่อเป็นการจูงใจให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น

สมโภชน์ เขียมสุภานิต (2528 : 40-42) ได้เสนอแนะขั้นตอนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นได้ ไว้ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน โดยการพูดคุยกับนักเรียนเพื่อจะได้หาข้อมูลว่านักเรียนมีความรู้สึกกังวลหรือมีปัญหาต่อกิจกรรมที่โรงเรียนหรือไม่
- 2) ไปพบครูเพื่อจะได้ช่วยแก้ปัญหา
- 3) จัดสิ่งแวดล้อมที่บ้าน เช่น การจัดสถานที่ทำการบ้านให้นักเรียน
- 4) ช่วยจัดตารางเวลา โดยแบ่งออกเป็นชั่วโมงเล่น การศึกษาส่วนตัวและการทำกิจกรรมอื่น ๆ
- 5) ให้รางวัลทันทีเมื่อนักเรียนทำได้ตามเงื่อนไข
- 6) ทบทวนความรู้ที่นักเรียนได้เรียนมาทั้งวัน

อิรันท์ อนวัช (2529 : 102-103) ได้เสนอความเห็นว่าการสนับสนุนของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบรรยากาศในบ้านมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จหรือความพร้อมในการเล่าเรียนของนักเรียน กล่าวคือ บรรยากาศในบ้านกับการสนับสนุนของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือเรียกรวมว่า “เขตศึกษา” มีส่วนช่วยนักเรียนในการเรียนอย่างดี เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด และได้เสนอแนะวิธีการสร้างเขตศึกษาที่เกิดผลดีต่อการเรียนของนักเรียน ดังนี้

1) ช่วยจัดในด้านเวลาและสถานที่ บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรช่วยกันกำหนดเวลาให้นักเรียนในเรื่องการเรียนรู้อ่าน หรือทบทวนบทเรียนที่บ้าน แม้ว่าบางทีนักเรียนยังไม่ได้ทำการบ้านก็ควรมีเวลาประจำสำหรับการอ่าน ทั้งในเนื้อหาวิชาโดยตรงและจากหนังสืออื่น ๆ ในเรื่องของการบ้าน บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องให้นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเอง อย่าทำให้นักเรียนโดยเด็ดขาด แต่ควรเปิดโอกาสให้ถามได้ แล้วตรวจการบ้านให้ นั่นคือ บทบาทของบิดามารดา หรือผู้ปกครองต่อการทำการบ้านของนักเรียน ได้แก่ การชี้แนะและเป็นกำลังใจให้เท่านั้น

2) ช่วยสอนทักษะพื้นฐานให้นักเรียน เช่น การซื้อของเล่นประเภทฝึกทักษะทางภาษา และการคิดคำนวณ บิดามารดาหรือผู้ปกครองช่วยสอนคำศัพท์ หรือดูแลการอ่านหนังสือเรียนนอกเวลาของนักเรียน แล้วแจ้งแก่ครูประจำชั้นว่านักเรียนอ่านจบแล้วในลักษณะใด มีการเอาใจใส่หรือชอบเรื่องที่อ่านหรือไม่

3) ตำราตรวจสอบของทางโรงเรียน ในช่วงแรก ๆ ของการจัดการศึกษาแผนใหม่ บิดามารดาหรือผู้ปกครองหลายท่านเห็นว่า ถ้าคนสอนนักเรียนจะทำให้เด็กสับสน แต่ปัจจุบันนี้ความคิดนี้ได้เปลี่ยนไป ทางโรงเรียนได้เน้นความร่วมมือของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง จึงจะช่วยให้ดียิ่งขึ้นสำหรับนักเรียนแต่ละคน บิดามารดา หรือผู้ปกครองควรจะสอบถามถึงการเรียนการสอนของทางโรงเรียน เพื่อให้ทราบว่านักเรียนควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง

4) ส่งเสริมการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอ บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่เพียงแต่คอยตักเตือนให้นักเรียนอ่านทบทวนบทเรียนเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีอุปนิสัยใฝ่เรียนรู้โดยวิธีต่าง ๆ ด้วย

จิราพร ขุนนะ (2540 : 18) ได้กล่าวถึงแนวคิดของบลูม (Bloom) ว่า ด้วยชีวิตในวัยเด็กเริ่มแรกจะอยู่แต่ในบ้านมากกว่าโรงเรียน พัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในบ้านเป็นสำคัญ โดยเฉพาะคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญต่อการเรียนของเด็ก การเรียนการสอนในโรงเรียนจะเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ค่านิยมและคุณลักษณะอื่นได้น้อยมาก เพราะคุณลักษณะเหล่านี้จะได้รับการอบรมปลูกฝังมาจากที่บ้านแล้ว และกล่าวถึงแนวคิดของเฟรเซอร์ (Fraser) ว่า การเรียนการสอนในโรงเรียนจะเป็นไปด้วยดีถ้าหากสิ่งที่สอนนั้นไม่ขัดกับสิ่งที่ทางบ้านได้สอนไว้ ทั้งนี้เพราะก่อนหน้าที่เด็กจะได้เข้ามาเรียนในโรงเรียน เด็กได้เรียนในหลัก

สูตรแอบแฟ่งมาก่อนแล้ว อิทธิพลจากหลักสูตรแอบแฟ่งจะมีอิทธิพลต่อสภาพการเรียนรู้ของเด็กมาก ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กจะดีหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางบ้าน เช่น การศึกษาทัศนคติ รายได้ แรงกระตุ้น และความสนใจของพ่อแม่ที่มีต่อเด็ก

ฮาร์วิกเฮิสท์ (Harvighurst, 1963 : 120 อ้างถึงใน จิราพร ขุนนะ, 2540 : 19) ได้กล่าวถึงนักเรียนที่มีผลการเรียนดีว่า มักจะเป็นนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้

- 1) สิ่งแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนเข้าใจให้นักเรียนสนุกสนานต่อการเรียน
- 2) บิดาและมารดาตลอดจนคนที่มีความสำคัญต่อเด็ก จะวางตัวเป็นตัวอย่างของเด็ก ให้เด็กเลียนแบบในด้านความสนใจ และความเอาใจใส่ต่อการเรียน
- 3) การฝึกของครอบครัวตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้เด็กเกิดความต้องการความสำเร็จเกิดขึ้นภายในตนเอง

สำหรับอเล็กซานเดอร์ (Alexander, 1967 : 49 อ้างถึงใน จิราพร ขุนนะ, 2540 : 19) ได้กล่าวถึงนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำว่า มักจะเป็นนักเรียนที่มาจากสภาพทางบ้านที่มีบรรยากาศที่ไม่ดี มีเพื่อนน้อย และเพื่อนเหล่านั้นมักจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน เขาจะรู้สึกว่าคุณไม่มีปมด้อย ไม่มีความสุข ชอบทำงานที่ไม่ใช่วิชาการมากกว่างานด้านวิชาการ ไม่มีความทะเยอทะยานและมีความหวังในตนเองต่ำ

3.2 คุณภาพการสอนของอาจารย์

3.2.1 ความหมายของคุณภาพการสอนของอาจารย์

ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการดำเนินการเรียนการสอน การสอนที่ดีมีคุณภาพจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนที่ไม่ดี ไม่มีคุณภาพ ดังนั้น พฤติกรรมของครูผู้สอนจึงเป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดี ดังที่ ภิญญา สาคร (2522 : 3-6) กล่าวไว้ว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และครูเป็นผู้ที่ทำให้แผนการศึกษาแห่งชาติดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างได้ผล ซึ่งสอดคล้องกับแฟลนเดอร์ส (Flander, 1970 : 3) และมิลแมน (Millman, 1981 : 174) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ถ้าครูเอาใจใส่และควบคุมพฤติกรรมการสอนของตนให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนดไว้แล้ว ย่อมจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ได้ และแม้จะมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่พฤติกรรมการสอนของครูก็นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด

กู๊ด (Good, 1973 : 589) กล่าวว่า คุณภาพการสอน หมายถึง การใช้แผนการสอนหรือวิธีสอนซึ่งทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

บลูม (Bloom, 1976 : 127) ให้ความหมายคุณภาพการสอนว่า หมายถึง เรื่องของการให้ตัวชี้แนะแก่นักเรียน ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนทราบว่าสิ่งที่เรียนคืออะไร ผู้เรียนควรทำอะไร อย่างไรบ้าง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการเสริมแรงทางบวกและทางลบ เช่น การยกย่อง ชมเชย ตำหนิ การให้รางวัล การลงโทษ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ในการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนของนักเรียน

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2518 : 84) กล่าวถึง คุณภาพการสอนไว้ว่า คุณภาพการสอน คือ การสอนที่รู้จุดมุ่งหมายของการสอน และสอนตามหลักการสอนแล้วทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน ทั้งที่เป็นวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะของการสอน

จากความหมายที่นักการศึกษาได้กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า คุณภาพการสอนของครู หมายถึง การสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่อำนวยความสะดวกให้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม การเสริมแรงจากครู การให้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าตนเองทำได้ถูกต้องหรือไม่และแก้ไขข้อบกพร่อง

3.2.2 ลักษณะของคุณภาพการสอนที่มีประสิทธิภาพ

บอริช (Borich, 1988 : 298-317 อ้างถึงใน ชีรพงศ์ แก่นอินทร์, 2537 : 116) ได้กล่าวถึงลักษณะของพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพไว้ 5 ประการ คือ

- 1) มีความชัดเจน
- 2) มีความหลากหลาย
- 3) เน้นภารกิจการเรียนการสอนโดยตรง
- 4) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน
- 5) ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในระดับปานกลางถึงระดับมาก

ทองทิพย์ วรรณพัฒน์ (2522 : 65) กล่าวถึง การสอนที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1) การสอนที่ดีนั้นจะไม่ยึดหลักสูตรเป็นบรรทัดฐาน แน่นอเนตตายตัว การสอนควรยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน

- 2) การสอนที่ดีจะต้องมีการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า
- 3) การสอนที่ดีจะต้องยึดถือเอานักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- 4) การสอนที่ดีจะต้องให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง
- 5) การสอนที่ดีจะต้องเป็นการสอนที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามให้เด็กทั้งด้าน

ร่างกาย สมอง อารมณ์ และสังคม

วินิจ เกตุขำ (2522 : 117-118) กล่าวถึง ลักษณะการสอนที่ดีต้องประกอบด้วย

- 1) ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการกระทำ
- 2) ส่งเสริมให้นักเรียนทำเป็นหมู่
- 3) มีการตอบสนองความต้องการ
- 4) มีการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างวิชา
- 5) มีการใช้อุปกรณ์การสอน
- 6) ควรจัดให้มีกิจกรรมประกอบบทเรียน
- 7) มีการส่งเสริมให้ใช้ความคิด
- 8) มีการส่งเสริมความคิดริเริ่ม
- 9) มีการใช้การจูงใจ
- 10) มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวประชาธิปไตย
- 11) มีการวัดผลการเรียนการสอน
- 12) มีการเร้าความสนใจก่อนทำการสอนเสมอ
- 13) ครูต้องมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี
- 14) ครูสอนวิชาที่มีรากฐานมาจากความสนใจของนักเรียน
- 15) ครูควรสอนให้นักเรียนใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า
- 16) มีการแนะนำให้นักเรียนใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า
- 17) มีการเปลี่ยนแปลงการสอนอยู่เสมอ

สุจินต์ วิทวธีรานนท์ (2526 : 5-13) กล่าวถึงองค์ประกอบของการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง มีดังนี้

1) การรู้จักผู้เรียนเพื่อช่วยให้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม ผู้สอนทำความรู้จักกับผู้เรียนเกี่ยวกับความต้องการ ความสามารถทางสติปัญญา ความสนใจ ความพร้อม และความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) การวางแผนการสอนที่ดี ครูควรมีความเข้าใจระบบการเรียนการสอน ว่าประกอบด้วยการศึกษาเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งการวางแผนการเรียนการสอนตามขั้นตอนของระบบการเรียนการสอนจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

3) เทคนิคในการดำเนินการสอน การดำเนินการสอนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยเทคนิค ทักษะและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

สม ู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน ประกอบกับการนำแผน การสอนมาใช้ที่เหมาะสม

4) การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องของการเรียน การสอน โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5) คุณลักษณะที่ดี เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่า ครูเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ขึ้นในตัวผู้เรียน ดังนั้นบุคลิกภาพและ คุณลักษณะต่าง ๆ ของครูที่แสดงออกมาในขณะที่ทำหน้าที่สอนหรือพฤติกรรมที่ครูแสดงออกใน การสอน จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมหรือกระตุ้นการเรียนของเด็ก

อำนาจ เจริญศิลป์ (2526 : 36-37) กล่าวถึงคุณลักษณะการสอนที่ดี คือ

- 1) ครูผู้สอนต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี
 - 2) ครูผู้สอนมีความมั่นใจในตนเองขณะที่สอน
 - 3) ครูผู้สอนต้องรู้จักนำวิธีการสอนในแบบต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม
- สุพิน บุญชูวงศ์ (2534 : 10-12) กล่าวว่า การสอนที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

- 1) มีการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการกระทำ
- 2) มีการส่งเสริมนักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานกลุ่ม
- 3) มีการตอบสนองความต้องการของนักเรียน
- 4) มีการสอนให้สัมพันธ์ระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรเป็นอย่างดี
- 5) มีการใช้สื่อการสอน
- 6) มีกิจกรรมให้นักเรียนทำหลายอย่าง
- 7) มีการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 8) มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ
- 9) มีการใช้การจูงใจ
- 10) มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตย
- 11) มีการเร้าความสนใจก่อนลงมือทำการสอนเดิม
- 12) มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537 : 11-12) กล่าวถึง การสอนที่ดีจะมีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นการสอนที่มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี
- 2) เป็นการสอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์กับ

เนื้อหาและกับผู้เรียน

- 3) เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ด้านเจตคติ และด้านทักษะ
- 4) เป็นการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง
- 5) เป็นการสอนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร
- 6) เป็นการสอนที่เร้าความสนใจผู้เรียน
- 7) เป็นการสอนที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและตลอดไป
- 8) เป็นการสอนที่มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งบรรยากาศด้านวัตถุและด้านจิตใจ
- 9) เป็นการสอนที่ผู้สอนรู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม
- 10) เป็นการสอนที่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 11) เป็นการสอนที่มีกระบวนการ
- 12) เป็นการสอนที่มีการวัดผลประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน
- 13) เป็นการสอนที่ผู้สอนสอนด้วยวิद्यูณความเป็นครู

จากลักษณะของคุณภาพการสอนที่มีประสิทธิภาพ ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูที่มีคุณภาพในการสอนสูงจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

3.3 บรรยากาศในชั้นเรียน

3.3.1 ความหมายของบรรยากาศในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียนหรือเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนก็ได้ ซึ่งครูควรจะทำให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2537 : 223) กล่าวถึง บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน

สุพิน บุญชูวงศ์ (2534 : 155) ได้ให้ความหมายของคำว่า บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน เพื่อช่วยเสริมให้บรรยากาศการเรียนเป็นที่น่าสนใจและแรงจูงใจให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน นอกจากนั้นยังช่วยแก้ปัญหาในการปกครองชั้นเรียน และแก้ปัญหาเรื่องวินัยได้อีกด้วย

พิมศรี เปานิล (2530 : 6) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียน หมายถึง สภาพการจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ทำให้

นิสิตเรียนอย่างมีชีวิตชีวา มีความรู้ความสามารถ มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาความรู้อย่างกว้างขวาง เกิดประโยชน์แก่ตนเอง

จากความหมายข้างต้น พอสรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง สภาพหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนในขณะที่ทำการสอน ตลอดจนการจัดบริเวณห้องเรียนเพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันมีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

3.3.2 ความสำคัญของการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

ชัยขงศ์ พรหมวงศ์ (2524 : 146-147) ได้เสนอแนะการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้นักเรียนได้ทำงานอย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น ครูไม่ควรเคร่งครัดกับระเบียบวินัยในห้องเรียนมากนัก ไม่ควรบังคับให้นักเรียนนั่งนิ่ง ๆ ควรให้นักเรียนได้เดินไปเดินมาตามความจำเป็นของการเรียนในแต่ละวิชา ชีวิตในห้องเรียนควรมีบรรยากาศทางด้านกายภาพและจิตภาพ ได้แก่ ตกแต่งห้องเรียน ด้วยผลงานของนักเรียน จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับการเรียน ไม่ควรจัดเป็นแบบเดียวกันตลอด มีการจัดมุมอุปกรณ์ นมอ่านหนังสือ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด ส่วนบรรยากาศทางจิตภาพ ครูจะต้องให้ความรักความอบอุ่นและเป็นกันเองแก่นักเรียน ยอมรับ นักเรียนและพยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

สุพิน บุญชูวงศ์ (2534 : 155-160) ได้เสนอแนวคิดในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนดังต่อไปนี้

- 1) ต้องปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ ให้กับนักเรียนและผู้พบเห็นตลอดจนทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความสบายใจ
- 2) ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาด เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ห้องเรียนน่าอยู่น่าเรียน
- 3) มีความสวยงามและเร่งความสนใจต่อผู้เรียน และผู้พบเห็น
- 4) เสริมสร้างลักษณะนิสัย และบุคลิกที่พึงประสงค์ อาจจัดในรูปแบบของป้ายนิเทศ คำขวัญ และมุมต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ และความสนใจ และโน้มน้ำวจิตใจให้เกิดความเปลี่ยนแปลง
- 5) มีความเหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน
- 6) กำหนดความรับผิดชอบงาน และตอบสนองงานที่ได้รับมอบหมายจากสังคมส่วนรวม ห้องเรียน และโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 89-93) ได้กล่าวถึง ลักษณะของห้องเรียนตามแนวหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ว่า ไม่สามารถจะใช้สูตรตายตัวได้ว่า จะต้องทำอย่างไรอย่างนี้ ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่ผู้เรียนใช้เรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งวิชาความรู้ การฝึกความคิดการปฏิบัติ และการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น เป็นสถานที่ปฏิบัติกิจกรรมส่วนตัว กิจกรรมที่นักเรียนสนใจหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน และใช้เป็นที่พักผ่อนยามว่าง ดังนั้นการจัดบรรยากาศในห้องเรียน ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) ด้านความรู้สึกละเอียดที่ให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ มีความสุข ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ดังนั้นครูจะต้องหาทางช่วยเหลือผู้เรียนในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.1) ให้ความสนใจ แสดงความจริงใจ สร้างความเป็นมิตรเป็นกันเอง เมตตาปราณีต่อผู้เรียน พร้อมทั้งจะให้คำปรึกษา และอบรมสั่งสอน มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ เป็นตัวอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน
 - 1.2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง โดยเน้นจัดกิจกรรมที่เน้นเรื่องกระบวนการต่าง ๆ เช่น
 - 1.2.1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ขอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน
 - 1.2.2) ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม
 - 1.2.3) ฝึกให้นักเรียนใช้วิธีการแบบประชาธิปไตย คือ ต้องเป็นผู้มีคารวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญารธรรม ให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติตนตามสิทธิหน้าที่ของตน และต้องรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น
- 2) การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน
 - 2.1) สภาพห้องเรียน ต้องอยู่ในสภาพที่ดี และใช้การได้เป็นสัดส่วน มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 2.2) ขนาดของห้องเรียนต้องกว้างขวางพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน และมีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมภายในห้องเรียน
 - 2.3) สุขลักษณะของห้องเรียน ควรเป็นห้องที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างพอเหมาะ ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กลิ่น ควัน เป็นต้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของคะแนนสอบคัดเลือกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พงษ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ (2527 : 64-72) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนสอบคัดเลือกของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2521 และ 2522 พบว่า คะแนนสอบคัดเลือกไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตสาขาวิชาประถมศึกษา การศึกษาปฐมวัย และสาขาการสอนวิชาเฉพาะวิชาเอกพลศึกษาได้ สำหรับสาขามัธยมศึกษาสายวิทยาศาสตร์และสายศิลปะ กลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดได้แก่ วิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กข. และสำหรับสาขาการสอนวิชาเฉพาะวิชาเอกศิลปศึกษา สาขาศิลปและอุตสาหกรรมศิลป์ และวิชาเอกธุรกิจศึกษา (สายวิทยาศาสตร์) ตัวพยากรณ์ได้แก่ วิชาภาษาไทย

ชาติชาย สุภสร (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ความถนัดทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นิสัยและทัศนคติในการเรียนกับคะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์คะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

1) ในกลุ่มวิชาวิทย์เทคโนโลยี ได้แก่ วิชาเคมี วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา และความถนัดทางการเรียนด้านภาษา

2) ในกลุ่มวิทย์ชีวภาพ ได้แก่ วิชาเคมี วิชาชีววิทยา วิชาภาษาอังกฤษ วิชาฟิสิกส์ และความถนัดทางการเรียนด้านคณิตศาสตร์

3) ในกลุ่มศิลป์ ได้แก่ วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ความถนัดทางการเรียนด้านคณิตศาสตร์ และทัศนคติในการเรียน

วิรัตน์ ธรรมภรณ์ (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาความตรงในการทำนายของแบบทดสอบวัดแววความเป็นครูฉบับปี 2531 และ 2534 เพื่อศึกษาคุณภาพของนักศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยแบบรวมและแบบโควต้า พบว่า แบบสอบวัดแววความเป็นครูฉบับปี 2531 ไม่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใด ๆ ได้ ส่วนแบบสอบวัดแววความเป็นครูฉบับปี 2534 ทั้งฉบับสามารถพยากรณ์คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาที่สอบรวมได้ โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กันในกลุ่มนักศึกษาสอบโควต้า

ชอลดา พันธุเสนา และคณะ (2537 : 93-97) ศึกษาประสิทธิภาพด้านความตรงเชิงพยากรณ์ของข้อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์โดยวิธีรับตรง ปีการศึกษา 2534 พบว่า

1) คณะวิชาที่มีคะแนนรวมจากตัวพยากรณ์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากค่าดัชนีประจำภาคที่ 1 และภาคที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ ($R^2=33-52\%$) คณะพยาบาลศาสตร์ ($R^2=54-63\%$) คณะวิศวกรรมศาสตร์ ($R^2=32-59\%$) และคณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา ($R^2=62-64\%$) ส่วนคณะอื่น ๆ ไม่สามารถพยากรณ์ได้

2) คณะวิชาที่มีคะแนนรวมจากตัวพยากรณ์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากค่าดัชนีสะสมเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ คณะเภสัชศาสตร์ ($R^2=52-58\%$) คณะทรัพยากรธรรมชาติ ($R^2=60-61\%$) คณะวิทยาการจัดการ (บริหารธุรกิจศิลป์) ($R^2=64-70\%$) ส่วนคณะอื่น ๆ ไม่สามารถพยากรณ์ได้

3) วิชาที่เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เกือบทุกคณะที่มีการสอบรายวิชานั้น ๆ ได้แก่ วิชาเคมี และภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาเคมีสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในสายวิทยาศาสตร์ได้เกือบทุกคณะ ยกเว้นคณะทันตแพทยศาสตร์ ส่วนวิชาภาษาอังกฤษสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ส่วนใหญ่ ยกเว้นคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะทรัพยากรธรรมชาติ และคณะวิทยาการจัดการ (บริหารธุรกิจวิทย์)

4) วิชาที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาได้ตรงกับสาขาวิชาชีพ ได้แก่ วิชาฟิสิกส์เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และคณะทรัพยากรธรรมชาติ วิชาชีพวิทยาเป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ และพยาบาลศาสตร์ และวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ แพทยศาสตร์ และเภสัชศาสตร์

กฤตกร เศรษฐ โสภณ (2537 : 71) ศึกษาเปรียบเทียบความเที่ยงตรงเชิงพยากรณ์ของแบบทดสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ประเภทโควต้าที่ใช้วิธีคิดคะแนน 4 วิธี พบว่า คะแนนที่ได้จากวิธีคิดคะแนนสอบคัดเลือกทั้ง 4 วิธีมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนสอบคัดเลือกจากวิธีการคิดคะแนนทั้ง 4 วิธีกับค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมจำแนกตาม 3 กลุ่มวิชาของนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์ไม่สัมพันธ์กัน แต่สำหรับนักศึกษาสายศิลปะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณี อุปแก้ว (2537 : 73-74) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก เจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล ความสามารถในการปรับตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ระดับต้นในวิทยาลัยพยาบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ในวิทยาลัยพยาบาลทั้ง 4 แห่ง คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทยและสังคมศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนน

สอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 4 แห่งที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทยและสังคมศาสตร์ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.87

อุษฎี ภาษา (2537 : 76) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก เจตคติต่อการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าเรียน โดยการสอบคัดเลือกผ่านทบวงมหาวิทยาลัยกับคะแนนสอบคัดเลือกมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 1 ที่สอบคัดเลือกตามโควตานักเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

นารอน (Naron, 1991 : 38) พบว่า คะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัย อิลลินอย โอลีฟ ฮาร์เวย์ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบด้านจิตพิสัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

รำไพทิพย์ ชีรนิติ (2528 : 133-134) ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เทพ โกศล มูลไชยสง (2532 : 223) ศึกษาหาสมการที่เหมาะสมในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 10 พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติในการเรียน ประเสริฐ เตชะนาราเกียรติ (2532 : 75) ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอกศักดิ์ อินทร์ประสิทธิ์ (2533 : 224) ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนประปรีชิตธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพฯ พบว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

รุ่งลาวัลย์ จันทร์ตนา (2540 : 85) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาสาขาศิลปศาสตรบัณฑิตด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์กับดัชนีสะสมเฉพาะวิชาชีพการศึกษาและดัชนีสะสมตลอดหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ .05 ตามลำดับ

ราย (Rai, 1980 : 117-122) ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบอีกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอีกด้วย

เชียร์ราน (Sheeran, 1982 : 562-B) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการแข่งขันการเรียนระดับไฮสคูลของนักเรียนชาวซามัว (Samoan) ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชายและหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อีกด้วย

สค็อทท์ (Scott, 1993 : 13) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับมโนทัศน์ต่อวิชาเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเอกคณิตศาสตร์และรัฐศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเอกประวัติศาสตร์และการสอนฟิสิกส์

นีบูห์ (Niebuhr, 1995 : 22) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์บรรยากาศในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมในครอบครัว และคุณลักษณะของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.2 เจตคติในการเรียน

สุวิมล เค้นสุนทร (2525 : 89-92) ศึกษาตัวแปรด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะคิดในการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นเกรดเฉลี่ยวิชาบังคับของนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ เกษตรกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรม และสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นเกรดเฉลี่ยวิชาเลือกของนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ พาณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม

ชลธิชา จินดากุล (2530 : 47) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ความสนใจในภาษาอังกฤษ ทักษะคิดต่อภาษาอังกฤษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติต่อวิชาเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ประเสริฐ เดชะนาราเกียรติ (2532 : 75) ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นุกูล ภูประเสริฐ (2534 : 84) ศึกษาพบว่า ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียนเป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

ศรีนวล วรรณสุธี (2536 : 94) ศึกษาพบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อุบลวรรณ บัวอ่อน (2537 : 111) ศึกษาพบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นวลศรี มากมี (2539 : 85) ศึกษาพบว่า เจตคติต่อวิชาเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จิราพร ขุนนะ (2540 : 62) ศึกษาพบว่า เจตคติต่อวิชาเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

กานดา พงศ์ทิพย์พนัส (2541 : 61) ศึกษาพบว่า เจตคติต่อวิชาที่เรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

แฮนเซน (Hansen, 1982 : 98-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

เทรซีย์ (Tracey, 1985 : 405-410) ศึกษาพบว่า คะแนนสอบวัดทัศนคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โรเจอร์ (Rogers, 1989 : 21) ศึกษาพบว่า เจตคติต่อการเรียนสามารถพยากรณ์สถานภาพทางการเรียนของนักศึกษาได้

เวสกอทท์ (Wescott, 1989 : 32-36) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบวัดทัศนคติต่อการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า คะแนนสอบวัดทัศนคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนสอบวัดทัศนคติต่อการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การเรียนสาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์และเทคโนโลยีทางการศึกษาประสบความสำเร็จ

4.2.3 นิสัยในการเรียน

ชเนติ สวัสดิคุณ (2527 : 78) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม นิสัยทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า นิสัยทางการเรียนด้านการหลีกเลี่ยงการผัดผ่อนเวลา และด้านวิธีการทำงานมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญ

ชลธิชา จินดากุล (2530 : 47) ศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เฉลียว บุญเนียร (2531 : 81-82) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 8 พบว่า พฤติกรรม

การเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กรองทอง โพธิ์ทอง (2532 : 71) ศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีความตั้งใจต่อการเรียนเป็นพิเศษจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 : 97-98) ศึกษาพบว่า กิจนิสัยในการเรียนเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

ศรีนวล วรรณสุธี (2536 : 94) ศึกษาพบว่า วิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนใช้ปฏิบัติเป็นตัวแปรที่มีผลกระทบทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

มณฑารัตน์ ชูพินิจ (2540 : 87) ศึกษาพบว่า นิสัยในการเรียนด้านวิธีการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นิสัยในการเรียนด้านการหลีกเลี่ยง การผลัดเวลา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โด โนแวน (Donovan, 1983 : 381-A) ศึกษาพบว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน

ไซเฟิท และเบค (Seifert and Beck, 1984 : 5-10) ศึกษาพบว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ลิว (Liew, 1986 : 3002-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่ใช้ในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ พบว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งแตกต่างกันไปตามระดับชั้นเรียน

อัล เบรค (Al-Braik, 1987 : 40005-A) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาชาวซาอุดีอาระเบียที่กำลังเรียนอยู่ในสหรัฐอเมริกา พบว่า บุทธวิธีในการเรียนเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศ

ฟาร์เรลล์ (Farrell, 1992 : 37) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า รูปแบบการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วาร์เคนทิน (Warkentin, 1994 : 20) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2.4 ความวิตกกังวล

สมัญญา เสียงใส (2521 : 43-44) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความวิตกกังวลด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความวิตกกังวลมีส่วนช่วยในการพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนได้แม่นยำ

วิภาพร ลากสมบูรณานนท์ (2522 : 29) ศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลสูงจะบั่นทอน

ประสิทธิภาพของการทำงานและบุคลิกบางประการ ส่วนบุคคลที่มีความวิตกกังวลต่ำและความวิตกกังวลปานกลางจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการทำงานรวมทั้งบุคลิกบางประการ

ประคอง จันทร์กูป (2531 : 98-99) ศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความวิตกกังวลสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุเทพ สันติวรานนท์ (2541 : 61) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงปานกลาง และต่ำมีความวิตกกังวลด้านครอบครัว ด้านการคบเพื่อน ด้านการเรียน ด้านสุขภาพร่างกาย และโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คีลลิง (Keeling 1974 : 15-18) ศึกษาความวิตกกังวลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 1 ในประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำจะมีคะแนนความวิตกกังวลสูงในทุก ๆ ประเภทของความวิตกกังวล คือ ความวิตกกังวลทั่วไป ความวิตกในการสอบ และความวิตกกังวลในการเรียนคณิตศาสตร์

คูลเลอร์ และ โฮลาฮัน (Culler and Holahan, 1980 : 16-19) ศึกษาความวิตกกังวลความสามารถทางการเรียน และผลของการเรียนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยเท็กซัส พบว่า ความวิตกกังวลของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แพดวาล (Padwal, 1984 : 14) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติในตนเองต่อสติปัญญา ความวิตกกังวลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คาพิน (Chapin, 1989 : 229-236) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความวิตกกังวลและการปฏิบัติตนในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่อยู่ในภาวะวิกฤติ พบว่า ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.2.5 การปรับตัว

พลทรัพย์ วงษ์วานิช (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางการเรียนในระดับปริญญาตรีของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาครูในกรุงเทพฯ พบว่า การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ประคอง จันทร์กูป (2531 : 98-99) ศึกษาพบว่า การปรับตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการปรับตัวสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

ที่ 6 ในจังหวัดสงขลาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เดลฟี (Delph, 1974 : 5026) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าในเรื่องของการปรับตัวได้ผลการวิจัยดังนี้

- 1) นักเรียนที่มาจากที่บ้านที่มีฐานะยากจน มีการปรับตัวไม่ดี แม้จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี
- 2) นักเรียนที่มาจากที่บ้านที่มีรายได้น้อย แต่ประสบผลสำเร็จทางการเรียนดี จะมีการปรับตัวได้ดี
- 3) นักเรียนที่มีการปรับตัวดี เป็นเด็กที่ครูประมาณค่าว่า เป็นผู้ที่เหมาะสมความสำเร็จในการเรียน

แคนนอน (Canon, 1976 : 143-144) ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ผลการเรียนของนักเรียนเกรด 1 ผลการศึกษาพบว่คะแนนแบบทดสอบสามารถพยากรณ์การปรับตัวได้ดี

เวียสส์ (Weiss, 1996 : 2101) ศึกษาพบว่า การปรับตัวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2.6 ความรับผิดชอบ

สบโชค พูลนวม (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบกับความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีคะแนนความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุวดี ฤาชา (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลิกภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลชั้นปีสุดท้าย พบว่า บุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา คณะเภสัชศาสตร์และนักศึกษา คณะแพทยศาสตร์

ประคอง จันทร์กุ่ม (2531 : 98-99) ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรับผิดชอบสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รุ่งลาวัญย์ จันทร์ตนา (2540 : 85) ศึกษาพบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ด้านความรับผิดชอบเพียงด้านเดียวที่มีความสัมพันธ์กับดัชนีสะสมเฉพาะวิชาชีพการศึกษาศาสตร์และดัชนีสะสมตลอดหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth, 1974 : 2043-A) ศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และเจตคติต่อโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปสูงมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2.7 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

สติกค์ ชินพัฒนา (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้ที่รับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน พบว่า นักเรียนที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตยจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีการปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตยและแบบปล่อยปละละเลย

อำพร เจนประภาพงศ์ (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิสัมพันธ์ของครูประจำชั้นกับนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิสัมพันธ์ของครูประจำชั้นกับนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การปฏิสัมพันธ์ของครูประจำชั้นกับนักเรียนและสุขภาพจิตของนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูประจำชั้นกับนักเรียนไม่เป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

ประคอง จันทร์อุบ (2531 : 99) ศึกษาพบว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสงขลาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พาราไดส์ (Paradise, 1984 : 57-61) ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไทเลอร์ (Taylor, 1993 : 25) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทักษะทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสัมพันธภาพของบุคคลภายในของนักเรียนชายชาวแอฟริกันและอเมริกัน พบว่า การสนับสนุนการเรียนและความสัมพันธ์ของนักเรียนกับครูมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.3.1 การส่งเสริมการเรียนของครอบครัว

จันทนีย์ กาญจน์โรจน์ (2530 : 55-57) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรมสามัญ

ศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า การให้สนับสนุนและเสริมกำลังใจนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2532 : 86-90) ศึกษาเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมในการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมาจากครอบครัวที่มีบิดามารดารับประทานอาหารเช้าร่วมกับบุตร บิดามารดาแนะนำรายการโทรทัศน์ดี ๆ บุตรมีโต๊ะเรียนหนังสือส่วนตัว

ประเสริฐ เตชะนาราเกียรติ (2532 : 75) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธีระพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 : 93) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปราโมทย์ ครองบุญศรี (2533 : 55) ศึกษาพบว่า การได้รับคำปรึกษาในการทำการบ้านภาษาอังกฤษจากครอบครัวมีผลต่อความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียน

สุนันทา ประไพตระกูล (2535 : 99-102) ศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

อุบลวรรณ บัวอ่อน (2537 : 115) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิราพร ขุนนะ (2540 : 51) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ชัชชัย ศรียทอง (2541 : 57) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดลานด์ (Doland, 1980 : 989-A) ศึกษาพบว่า การสนับสนุนจากผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเรียนเป็นอันมากและยังอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจเช่นกัน

กลาสแมน และบิเนียมอฟ (Glassman and Biniaminev, 1981 : 536-537) ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียน พบว่า ภูมิหลังทางครอบครัวมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมต่อผลการเรียน โดยผ่านทางทัศนคติของนักเรียน

เควิน (Kevin, 1983 : 1153) ศึกษาพบว่า สิ่งแวดล้อมในครอบครัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โรเจอร์ (Rogers, 1989 : 21) ศึกษาพบว่า การสนับสนุนจากผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยปิด แต่ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง